

Ukraina: Beskytt sivile og respekter menneskerettighetene!

24. april er det to måneder siden den russiske hæren gikk til angrep på ukrainske militær- og flybaser med tung beskytning, rakettartilleri og missilangrep. Russlands invasjon av Ukraina er en aggresjonshandling og et alvorlig brudd mot forbudet i FN-pakten mot angrepskrig.

Bare timer etter invasjonen kunne Amnesty International ved hjelp av øyenvitneskildringer og analyser av digitale bevis dokumentere sannsynlige krigsforbrytelser, inkludert vilkårlige russiske angrep på sivile og sivile mål over hele landet. Frem til i dag har Amnesty dokumentert hvordan sivile er blitt drept i vilkårlige angrep i Kharkiv og Sumy Oblast, og hvordan et luftangrep drepte 47 sivile som sto i matkø i Tsjernihiv. Amnestys etterforskere har samlet dokumentasjon om de umenneskelige forholdene som sivile lever under i beleirede byer som i Kharkiv, Izium og Mariupol. Amnesty har også dokumentert hvordan russiske militære styrker har gjennomført utenomrettslige henrettelser av sivile bosatt i nabokommuner og forsteder til Kyiv, og etterforsket og dokumentert voldtekt begått av russiske soldater.

Den 30 mars registrerte UNHCR at 4 millioner mennesker hadde flyktet fra Ukraina. Mer enn 2,3 millioner har krysset grensen til Polen. Over 2 millioner mennesker er nå internt fordrevne, og nærmere 3 millioner anses å ha akutt behov for assistanse i Ukraina. Nær 14.000 flyktninger fra Ukraina, i all hovedsak kvinner og barn, er så langt kommet til Norge.

Mennesker på flukt er svært sårbare for å bli utnyttet og utsatt for vold og overgrep. Det gjelder ikke minst kvinner som reiser alene eller som reiser alene med mindreårige barn, og enslige mindreårige. Mange vil ha vært utsatt for krigsvoldtekter, eller ha opplevd andre alvorlige overgrep før, under eller etter flukten. Amnestys etterforskere på grensen til Polen har dokumentert flere eksempler på hvordan pågående polske menn har tilbudt kvinner og barn transport og losji, og hvordan kvinner er blitt tilbudt penger dersom de gir fra seg sine pass. Amnesty har også eksempler på kvinner på flukt på flukt som er blitt utsatt for seksuelle overgrep.

Amnesty International i Norge krever at:

- Norske myndigheter gir økt politisk, praktisk og økonomisk støtte til Den internasjonale straffedomstolen og dens pågående etterforskning av situasjonen i Ukraina. Det er viktig med en betydelig styrking av domstolens kapasitet for å kunne gjennomføre en helhetlig og grundig etterforskning av situasjonen i Ukraina, og for å kunne holde de som beordrer eller begår krigsforbrytelser strafferettslig ansvarlig
- Norske myndigheter aktivt tilbyr støtte til å etablere et effektivt og profesjonelt mottaksapparat i Polen, samt bidrar til en rettferdig ansvarsfordeling for flyktningene ved å opprette en luftbro fra nærområdene til Ukraina til Norge og andre europeiske land.
- Norske myndigheter sikrer at mennesker som kommer til Norge på flukt fra krigen i Ukraina får tilgang på nødvendig helsehjelp, inkludert psykisk helsehjelp for å kunne bearbeide traumatiske opplevelser. Helsehjelpen må også omfatte tilgang på nødprevensjon og mulighet til trygg og lovlig abort etter voldtekt.
- Norske myndigheter sørger for at fysisk utforming og drift av asylmottak i Norge ivaretar jenters og kvinners trygghet og sikkerhet, og at ansatte på mottakene har kunnskap om og kompetanse til å avdekke og følge opp alle tilfeller av kjønnsbasert vold som rapporteres.